

Nr 29.

Av herr Hedenlund, med förslag till ändrad lydelse av 92 § växellagen.

Enligt 92 § växellagen den 7 maj 1880 har, därest i följd av moratorium omöjlighet föreligger att vidtaga en handling, varav växelrätts bevarande är beroende, borgenär sin rätt förvarad, därest han oförtövat efter hindrets upphörande företager vad honom ålåg. Från bestämmelsen göras dock undantag för de fall, som avses i tolfte kapitlet växellagen, vilket som bekant innehåller bestämmelsen om preskription. Som skäl för undantaget anföras i motiven till växellagen, att, då det lämnats så god tid att vidtaga erforderliga mått och steg, som i detta fall är det regelmässiga förhållandet, tillräcklig anledning ej tyckes finnas att mildra växellagens stränghet blott i och för alldeles utomordentliga förhållanden. Att undantag gjorts för preskription torde hava sin förklaring däri, att huvudregeln i 92 § var en nyhet i vår lag. Med anledning härav och då regeln vid tiden för lagens tillkomst i allmänhet saknade motsvarighet i utländsk lagstiftning, ville man ej göra den mer omfattande än man ansåg oundgängligt behöfligt. Bestämmelse om inverkan av moratorium har emellertid sedermera införts i de flesta länders lagstiftning. Då härvid intet undantag gjorts för preskription, har den skandinaviska växelrätten kommit att i frågan intaga en alldeles säregen ståndpunkt.

Under det den nuvarande växellagen varit i gällande kraft, har ända tills på sista tiden någon olägenhet av det oförmälda undantaget ej försports. De moratorier, vilka på några håll införts, såsom år 1912 i Serbien, hava knappast berört vårt land. Helt annat har förhållandet blivit efter det under nu pågående krig de flesta stater sett sig nödsakade i en eller annan form införa moratorium. De alldeles utomordentliga förhållanden, för vilka, enligt motiven till växellagen, bestämmelserna i 92 § sådan den formulerats ej skulle vara tillräckliga, kunna med fullt

fog nu sägas föreligga. Det gjorda undantaget från huvudregeln i sagda § har nu nämligen visat sig föranleda betydande svårigheter.

Detta gäller redan till följd av det i Sverige införda moratoriet beträffande gäld till utlandet, vilket torde belysas av följande fall. En växel har i Sverige utställts av en svensk å en annan inhemsk person, vilken senare accepterat densamma. Växeln har av utställaren överlåtits till annan svensk och därefter kommit i utländsk mans ägo. Var växeln finnes är kanske okänt. Då den utländska borgenären vet, att han ej kan få sin fordran exekverad, anser han måhända onödigt hitsända växeln för presentation. Sex månader efter växelns nominella förfalldag, preskriberas det oäktat växelrätten gent emot den svenske utställaren och samtliga svenska endossenter.

Emellertid har bestämmelsen i 92 § växellagen betydelse även oavsett det svenska moratoriet. En svensk har t. ex. sålt varor till utlandet och som likvid av den utländske köparen mottagit dennes accept, betalbar i utlandet. Säljaren har sedermera sålt växeln till annan person inom riket, t. ex. en svensk bank, vilken i sin ordning överlåtitt den till utländsk bank eller ock behållit den för att vid förfall låta inkassera den. Före förfalldagen har moratorium införts i det land, där växeln är betalbar. Även i detta fall preskriberas växelrätten gent emot svensk utställare och svenska endossenter sex månader efter växelns nominella förfalldag, utan att de, som på så vis förlora regresstalan, kanske ens veta eller kunna veta, var växeln finnes.

Det bör tilläggas, att de nu anförda exemplen icke äro uppkonstruerade utan synnerligen ofta förekomma i svensk bankpraxis.

Det påpekade sakförhållandet, att innehavare av växel kan komma i det läget, att växelrätten, ehuru den icke kan exekveras, likväl kan preskriberas, har beaktats av herr statsrådet och chefen för kungl. justitiedepartementet vid behandling sistlidne december månad av frågan om förnyelse av moratorium för gäld till utlandet, och har herr statsrådet därvid framhållit, att växelnehavare, som vill bevara sin regressrätt, har att delgiva stämning inom sex månader (respektive ett år) från växelns förfalldag. Den sålunda anvisade åtgärden är åtminstone teoriskt möjlig i vissa fall, men redan av det ovan sagda torde framgå, att i många fall, där en person skilt sig från en växel, det icke ens är möjligt avgöra, mot vilken eller vilka talan bör instämmas för bevarande av regressrätt och även, där sådant är möjligt, måste stämning för bevarande av eventuell talan betraktas såsom en motbjudande procedur såväl för den, som stämmer, som för den, som blir stämd. Bankerna här i landet hava också för att und-

vika dylik åtgärd sökt hjälpa sig med att i de fall, då man känt svenska gäldenärer, av dessa taga förbindelse att svara för växels belopp jämte ränta. Dylik förbindelse förutsätter emellertid medverkan från eventuella gäldenärens sida, och det lär i visst fall hava mött svårigheter erhålla sådan medverkan.

Det torde måhända invändas, att eventuell förlust nästan alltid kommer att drabba utländsk borgenär. Häremot kan dock med fog erinras, att det för vår handel och vårt näringsliv är av allra största vikt, att våra förbindelser till utlandet regelrätt fullgöras och att till följd härav möjlighet ej bör beredas svensk gäldenär att på grund av en i vår rätt gällande undantagsbestämmelse söka fritaga sig från att honorera sina förbindelser.

Under åberopande av vad sålunda anförts, beder jag få föreslå,

att riksdagen måtte för sin del besluta, att 92 § i växellagen den 7 maj 1880 måtte få följande förändrade lydelse: »Varder det i följd^d av lagbud (moratorium) eller ock avbrott i den allmänna samfärdseln eller liknande utomordentliga tilldragelser (vis major) för någon omöjligt att företaga en handling, varav växelrättens bevarande är beroende, have han sin rätt förvarad, därest han oförtövat efter sådant hinders upphörande företager vad honom ålåg.»

Stockholm i januari 1915.

Ax. Hedenlund.
